

Σύγχρονα τελετουργικά και
κοινωνικές αναπαραστάσεις της
ίασης και της ιατρικής επιστήμης

ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΜΑΝΟ ΣΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

- Σύνολο πρακτικών συνδεόμενων με δοξασίες, τελετές και εγγραφές, σύμφωνα με διχοτομήσεις του ιερού και του κοσμικού, του καθαρού και του ακάθαρτου.
- Αφορμή για παρατήρηση και ερμηνεία τόσο από Γάλλους ερευνητές (από τον Durkheim έως τον Levi-Strauss), όσο και από αγγλοσάξονες (από τον Frazer έως τον Turner).
- Η οπτική της κοινωνικής ψυχολογίας: αλληλεπίδραση/ όψεις της καθημερινής ζωής/ βιωμένο νόημα/ επίπεδο συνειδητοποίησης των συμπεριφορών εκ μέρους των δρώντων υποκειμένων.
- «Τελετουργικά του σώματος» (Maisonnette, 2004): συγκεκριμένες καταστάσεις,πίστεις και κανόνες/ ανθεκτικότητα και επανάληψη/ επιβιώνουν παγκόσμια.
- Σε όλες τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς, το σώμα σχετίζεται με μέριμνες και πρότυπα συγχρόνως κοινωνικά, θρησκευτικά, ηθικά, αισθητικά, παράλληλα με την εκάστοτε γνώση και «επιστήμη» και σχετικά με την υγιεινή, την ασθένεια και την πρόληψή της.

ΤΑ «ΑΣΚΛΗΠΙΕΙΑ»

"ΘΕΟΣ ΤΥΧΑ ΑΓΑΘΑ, ΙΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ"

- Απόλλωνας : ιδιαίτερος ιατρός των Θεών, εκπρόσωπος του Ήλιου
- Οι ναοί ως κέντρα επίκλησης της θεραπευτικής βοήθειας των Θεών.
- Ασκληπιός: ημίθεος , ενσαρκώνει την υψηλή ιδέα της ιατρικής , τη δύναμη που έδινε πάντα η Φύση στον άνθρωπο για την καταπολέμηση των νόσων.
- Τα Ασκληπιεία: η ιατρική περίθαλψη ήταν μυστική και κληρονομική,
- Πρωθιερέας ή Μεγάλος Ιερέας, Πυροφόροι, Ιερομνήμονες, Ασκληπιιάδες.
- Γαληνός: "απολύτως εμπειρική και μόνο δια φυτών εθεραπεύοντο οι άνθρωποι, ενώ αυτός την ανύψωσε σε θεία επιστήμη".
- Ασκληπιεία: μετά τον 5ο π.χ., διάσπαρτοι ναοί-θεραπευτήρια του θεού Ασκληπιού
- Μετά τη δύση του ηλίου, έχοντας νηστέψει από κρασί και ορισμένες τροφές και μετά από σύντομο καθαρτήριο λουτρό στο Θόλο, ο ασθενής φορώντας λευκό μανδύα προσέφερε θυσία στον Ασκληπιό και εισερχόταν στο Άβατον, όπου ελάμβανε χώρα η εγκοίμηση. Κατά τη διάρκεια της νύχτας ο ιερέας-ιατρός ντυμένος ως θεός Ασκληπιός επισκεπτόταν και θεράπευε τους μισοκοιμισμένους πιστούς συνοδευόμενος από τις κόρες του, βοηθούς, υπηρέτες, και ένα σκύλο ή φίδι, που συμμετείχαν στη θεραπευτική τελετουργία

ΣΑΜΑΝΙΣΜΟΣ

- Πολύπλοκο λατρευτικό και μαγικο-θρησκευτικό κίνημα που διαμορφώνεται γύρω από την τεχνική της έκστασης
- Ευρεία γεωγραφική εξάπλωσης-[Βόρεια Αμερική](#), [Νότια Αμερική](#), [Σιβηρία](#), [Ινδονησία](#), [Ωκεανία](#) κ.λπ.)
- Χωρίς ομοιομορφία ως προς τη λατρευτική πρακτική του.
- Κεντρικό πρόσωπο στον Σαμανισμό είναι ο σαμάνος (šamán) ως ιερέας, μάγος-γιατρός και αρχηγός ενίοτε της οικογενειακής θρησκείας.
- Επιχειρώντας [ψυχολογική](#) προσέγγιση του όρου ο [Τζόζεφ Κάμπελ](#) ορίζει τον σαμάνο ως άτομο αρσενικού ή θηλυκού φύλου που έχει στραφεί στον κόσμο του ασυνείδητου, εξαιτίας έντονης ψυχολογικής εμπειρίας.
- Η βάση της σαμανικής πρακτικής είναι αρχέγονα [ανιμιστική](#), αν και διακρίνεται για τις [κοσμολογικές](#) της θεωρήσεις σε διαφορετικές τοπικές σαμανικές παραδόσεις.
- Ο σαμάνος μέσω της κοσμολογίας που αναπτύσσει, χτίζει ένα πρότυπο κοινωνικής συμπεριφοράς και οργάνωσης για το περιβάλλον του, στο οποίο υπεισέρχεται και ο οικονομικός παράγοντας.

ΙΑΤΡΙΚΗ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

- Άλμπερτ Σβάιτσερ (14 [Ιανουαρίου 1875](#) - 4 [Σεπτεμβρίου 1965](#))
- Επίτιμο Μέλος του Τάγματος της Αξίας, [Αλσατός θεολόγος](#), μουσικός, [φιλόσοφος](#), και [ιατρός](#).
- Αμφισβήτησε τόσο την τρέχουσα κοσμική αντίληψη της εποχής του για τον ιστορικό Ιησού, όσο και την παραδοσιακή Χριστιανική άποψη, απεικονίζοντας έναν Ιησού που περίμενε το επικείμενο τέλος του Κόσμου.
- Του απονεμήθηκε το [Νόμπελ Ειρήνης 1952](#) για την φιλοσοφία του περί «σεβασμού της ζωής» την οποία εξέφρασε με πολλούς τρόπους με πιο γνωστό την ίδρυση και τη συντήρηση του Νοσοκομείου στο [Λαμπαρενέ της Γκαμπόν](#), στην κεντροδυτική [Αφρική](#).

IATPIKH, TEXNH, IEPO

Damien Hirst – The Ivy, 1997-1998 - Medicine Cabinet

WHITE CUBE

9 SEPTEMBER 2003 – 18 OCTOBER 2003

The exhibition consisted of Hirst's most extensive exploration of the role of religion to date. As part of a major installation, a suite of twelve instrument cabinets (2002-2003), each relating to an Apostle and his cause of death or martyrdom, was hung on the gallery walls. The contents of the cabinets included cluttered archaic medical apparatus and religious paraphernalia. Positioned on the floor in front of each cabinet was a corresponding formaldehyde work. Entitled 'Jesus and The Disciples' (1994-2003), the twelve steel and glass tanks each contained a severed bull's or sheep's head. Prominently positioned at one end of the room, a work entitled 'The Ascension of Jesus' (2002-2003) was installed; in this, a taxidermy dove in flight was positioned over a pristine white, powder-coated cabinet and empty shelving. A tank containing only formaldehyde, named 'Jesus and The Disciples (Jesus)' (1994-2003), was placed in front of the cabinet.

NEW RELIGION

13 OCTOBER 2005 – 19 NOVEMBER 2005

The exhibition included a series of silkscreen prints, as well as paintings and sculptures, addressing Hirst's conviction that "science is the new religion for many people. It's as simple and as complicated as that really."[\[1\]](#)

Works shown included a cedarwood crucifix inlaid with pewter pills ('New Religion' (2005)) and silkscreen prints depicting biblical chapters with images of corresponding medication.

After being exhibited at Paul Stolper Gallery in 2005, 'New Religion' was presented in All Hallows Church, London Wall, in 2007. On the occasion of this show, a triptych of sky-blue [butterfly monochrome](#) paintings were installed in the church's altar space.

Η ΚΥΡΑ ΜΑΣ Η ΜΑΜΗ

Μια
κινηματογραφική
αφήγηση της
σύγκρουσης
μεταξύ
παραδοσιακής
τελετουργικότητας
και σύγχρονης
επιστήμης και των
εξουσιών τους στο
πεδίο τόσο της
ιαματικής
φαντασιακής
πίστης, όσο και της
θεραπευτικής
καθημερινής
πρακτικής

ΣΤΑ ΑΓΡΑΦΑ

- Ορεινό χωριό της Ευρυτανίας
- Χτισμένα σε οροπέδιο 880 μέτρων σε 1720 μ. υψόμετρο
- Συνολικά 200 κατοίκων το χειμώνα, ενώ στην απογραφή 18/03/2001 απογράφηκαν 1070
- Απέχει 70 χλμ. από το Καρπενήσι
- Έδρα του Δήμου Αγράφων-Ευρυτανίας («κεφαλοχώρι»)

Η ΕΡΕΥΝΑ

- ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση
- 5 ημι-δομημένες συνεντεύξεις από μόνιμους κατοίκους του χωριού
 - Μέθοδος: θεματική ανάλυση περιεχομένου
- Σκοπός: η διερεύνηση των αναπαραστάσεων των κατοίκων του χωριού αναφορικά με την υγεία, την ασθένεια, τη θεραπεία, την ιατρική, το γιατρό του χωριού
- Πού σταματά η ορθολογική εμπιστοσύνη στο γιατρό του χωριού και σε ποιο σημείο προστρέχουμε στην ψυχολογική ασφάλεια που εξασφαλίζει η παλινδρόμηση στις δοξασίες της παράδοσης; Τι ρόλο παίζει η γεωγραφική απομόνωση, η δυστοκία πρόσβασης στα σύγχρονα ιατρικά μέσα και ο ελλειπής φαρμακευτικός ανεφοδιασμός;

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Αποτελέσματα της ανάλυσης

- Ειδικευόμενος, νεαρής ηλικίας, γυναίκα
- Ιατρείο-σπίτι-φαρμακείο
- 24/7
- Άνθρωπος αγαπητός, σεβαστός, εμπιστοσύνης
- Αμοιβαία προστατευτικότητα και φροντίδα/ενταγμένη στη συλλογικότητα

«είναι καλό κορίτσι, μόνη της εδώ πάνω, ήσυχη, ξέρει αυτή, τι να πάθουμε εμείς παιδί μ' γέροι άνθρωποι, κανά πονάκι, τα ρευματικά μας της χτυπάμε να μας δώσει κανά ντεπόν. Την έχουμε κι εμείς στο νου μας, κορίτσι μόνο του. Τώρα για τα χειρότερα....ο Θεός βοηθός εδώ πάνω που είμαστε...»

ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΧΑΠΑΚΙ

VOLTAREN DEPON MESULID

Το χάπι πανάκεια
Το χάπι της ασφάλειας
Το χάπι της παρηγοριάς
Το χάπι της ρουτίνας
Το χάπι της ίασης
Το χάπι της ελπίδας
Το χάπι γιατρός
Το χάπι μάγος

«Όσο έχω τις «φίλες» μου, κάθε ημέρα, να με φροντίζουν, τη «ροζούλα» (δείχνει ένα ροζ χάπι) πριν το φαγητό και την «ασπρούλα» (δείχνει ένα άσπρο χάπι) μετά το φαγητό, δε φοβάμαι τίποτα, δεν πλησιάζει το θεριό!»

ΤΟ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟ ΤΟΥ ΧΟΝΤΟΥ

- Ένας από μηχανής Θεός
- Ιερό αντικείμενο της επιστήμης
- Συνυφασμένο με τη σωτηρία και την ασφάλεια
- Λατρεμένο αφ' εαυτού, αποκομμένο από τον ιδιοκτήτη του
- Φαντασιακή σχέση εξάρτησης

- «Κι αν συμβεί, χτύπα ξύλο, κάτι σοβαρό πολύ, θεία Βασιλική...αν κάποιος χτυπήσει άσχημα ή αν αρρωστήσει πολύ σοβαρά και χρειάζεται επείγοντως άμεση μεταφορά στο νοσοκομείο στο Καρπενήσι κι είναι θέμα χρόνου...τι συμβαίνει τότε; Τι γίνεται;
- Α τότε έρχεται το ελικόπτερο του Χόντου και τον παίρνει, όπως πριν 4 χρόνια που έπαθε την καρδιά του ο Ανδρώνης, αν μπορεί βέβαια το ελικόπτερο, μας έχει πει ο Χόντος σε περίπτωση ανάγκης να τον φωνάζουμε. Και σε λίγα λεπτά είναι εκεί, γιατί να πεις να τον κατεβάσει κάποιος με αυτοκίνητο, πάει ο άνθρωπος, καημένη, είν' ξεγραμμένος...3 ώρες μέσα στα βουνά ή το χειμώνα αν έχει κλείσει ο δρόμος από τις κατολισθήσεις, δεν καταβαίν'ς κάτω με τίποτις».

ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΤΗΣ... ΑΠΕΛΠΙΣΙΑΣ

Τι συμβαίνει όταν λείπει ο γιατρός; Όταν δεν έχουμε ελικόπτερο; Όταν το φαρμακείο του γιατρού «ξεμένει» από προμήθειες; Όταν η κακοκαιρία ή μια κατολίσθηση δυσχεραίνει την πρόσβαση στην πόλη; Όταν ο δρόμος προς την επιστημονική ίαση είναι κλειστός;

WAIT HERE
I HAVE GONE
TO GET HELP

THIS
COULD BE
THE END

ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΣΤΟ ΘΕΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

- Και τι γίνεται όταν δεν είναι εδώ ο γιατρός και δεν μπορεί να έρθει το ελικόπτερο ή σε μια αδιαθεσία που χρειάζονται εξετάσεις και τα χαπάκια δε φαίνεται να βοηθούν;
- Ε τότε, κόρη μου, ο Θεός βοηθός, τι να κάνουμε, πάμε στον παπά να διαβάσει καμιά ευχή, κάνουμε κανά ξεμάτιασμα, κι ο αγιασμός βοηθάει και λίγο λαδάκι από την Παναγιά, έτσι δε ζούσε ο κόσμος πριν έρθουν οι γιατροί και τα ελικόπτερα;

Είναι όμως μια συνειδητή προσφυγή στην πίστη και στην παράδοση, στο σημείο που ο άνθρωπος ταλαντεύεται ανάμεσα στην ελπίδα και στην απελπισία κι αναζητά μέσα του (προβεβλημένα σε εσωτερικευμένες πίστεις, αξίες και συμβολισμούς) την αυτοϊαση ως ανάχωμα στην υπαρξιακή μοναξιά του βουνού και της αρρώστιας

ΤΟ ΒΟΥΝΟ: ΜΙΑ ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ ΤΟΥ
ΝΙΤΣΕ, ΔΑΝΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΕΡΟΤΗΤΑ, ΤΗ
ΣΑΓΗΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΑΠΕΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Από μακρυά

(Χαρούμενη Επιστήμη, παράγραφος 15)

Το βουνό αυτό κάνει ολόκληρη την εποχή, στην οποία δεσπόζει, γοητευτική και μεστή από νόημα. Όταν το πούμε αυτό για εκατοστή φορά στον εαυτό μας, γινόμαστε τόσο παράλογοι και ευγνώμονες απέναντί του που πιστεύουμε ότι το βουνό, δηλαδή ο χορηγός της γοητείας αυτής, πρέπει να είναι το πιο γοητευτικό πράγμα της περιοχής – κι έτσι ανεβαίνουμε σ' αυτό κι αποοητευόμαστε. Ξαφνικά, το ίδιο το βουνό κι όλο το τοπίο γύρω μας, κάτω μας, χάνουν τη μαγεία τους. Είχαμε ξεχάσει πως αρκετά μεγάλα πράγματα, όπως και αρκετά καλά πράγματα, απαιτούν να τα βλέπουμε μόνον από κάποια απόσταση και οπωσδήποτε μόνον από κάτω, ποτέ από πάνω – μόνον έτσι ασκούν την επίδρασή τους (...)

THE END

The End

A WARNER BROTHERS
PRODUCTION

THE END

A Warner Bros. -
First National Picture

The End

WARNER BROS. - FIRST NATIONAL
PICTURES

THE END

WARNER BROS.
PICTURE

THE END

ASSISTED BY
WARNER BROS.

The End

WARNER BROS. - FIRST NATIONAL
PICTURES

THE END

WARNER BROS. - FIRST NATIONAL
PICTURE

The End

WARNER BROS. - FIRST NATIONAL
PICTURE